

PODBIEL

Štvrťročník obce Podbiel ■ ročník 28 ■ jún 2023 ■ číslo 2

■ Zememerači sú už v teréne, škola u projektanta ■ Nádherné výhľady zo skaly na dedinu teraz dopĺňajú aj upokojujúce pohľady zdola hore ■ Najprv si treba majetok ochrániť, až potom ho nadobudnúť, hovorí Viktor Ondrek ■ Boli sme sa pozrieť v škôlke ■ Čo preteký, to super výsledok ■ Ponuka akcií sa nezmenšuje, každý si môže nájsť tú svoju

Už chytajú kroje, prípravy vrcholia

Ľudia na dedinách ani v minulosti nepotrebovali veľké koncertné pódia, aby navodili atmosféru veselosti, družnosti, aby predviedli umelecký um a kumšt. Stačilo im priedomie, humná, lúky, uličky.

■ Už v nedeľu 2. júla sa všetci, ktorých krása minulosti nie je hanbou, ale presvedčením, stretnú v takomto prostredí opäť. V areáli Bobrovej rale, najväčšej pamiatkovej rezervácii ľudovej architektúry v strednej Európe, sa predstaví zhruba tristo folkloristov. „Títo ľudia sú staviteľmi mostov medzi minulým a budúcim,“ hovorí Miroslav Žabenský, autor scenára jubilejných Podbielanských folklórnych slávností. „Prúdi po nich viera a reč, história pretkaná tradíciami a človečenstvom. Sú rázovití a osobití, každý krokom odlišní a predsa rovnakí.“

Keď pred tridsiatimi rokmi zorganizovala obec folklórnu akciu prvý raz, sotva niekto veril, že vydrží tak dlho. Mnohí dnešní

účinkujúci ani neboli na svete, alebo ju sledovali z hľadiska s rodinami.

„Aj keď organizátorov stojí každoročná príprava, zabezpečenie či propagácia podujatia nemalo úsilie, robia to radi. Bez tých, ktorí kultúrne dedičstvo udržiavajú, bez muzikantov, tanečníkov či spevákov, by sme dnes neboli súčasťou jubilejného 30. ročníka Podbielanských folklórnych slávností,“ hovorí starosta Ján Sitek. „Aj vďaka nim sa stali naše slávnosti neodmysliteľnou súčasťou úvodu oravskeho kultúrneho leta.“

Každý rok siahajú organizatori po inej téme. Minulý patrilo drevu, tento bude nosnou tradíciou remeselných činností. Remeselný fortieľ zastúpia najmä

domáci rezbári, ale nebudú chýbať ani hrnčiari, kožiari, pekári či tkáči.

Na pódium za dreveničkami sa v nedeľu predstaví až päť domácich folklórnych zoskupení. Návštevníkov festivalu privítajú deti, tanečná skupina, ktorá je pokračovateľkou detského folklórneho súboru Podbielčanek, dnes pôsobiaca pri Súkromnej ZUŠ Medvedzie. Vedie ich Martina Orčíková. Zahrajú sa na kováčov.

Nasledovať bude blok podbielanských piesní a melódii v podaní Ľudovej hudby Bebejovcov. Tých na pódium vystriedajú domáce žienky. V zoskupení Senková majú od roku 1985 za sebou celý rad úspešných vystúpení na Slovensku i v zahraničí, vydali aj dve cédéčka.

Neodmysliteľnou súčasťou podbielanského folklóru je aj Ľudová hudba súrodencov Murinovcov, tí predstavujú piesne z Podbiela, ktoré získali vlastným výskumom.

No a Podbiel je aj pôsobiskom Muziky zo Studenej doliny vedenej Theresiou Kanderkovou. Toto zoskupenie mladých nadšencov pre ľudové tradície, spev a hudbu odprezentujú staré piesne zo Zuberca a Habovky.

Milí Podbielania, prídte povzbudiť domácich folkloristov a remeselníkov a pomôcť posilniť korene ľudovej kultúry, aby ešte dlho vyhánali svieže výhonky. Festivaly naživo sú príjemnou pomocou, či ste na pódium, či na javisku, či v zákulisí.

■ Organizátori

Pozvánka

V nedeľu 2. júla bude areál Bobrovej rale patríť jubilejným 30. Podbielanským folklórnym slávnostiam. Srdečne pozývame. Vo farnosti je zároveň odpust. Slávnostná sv. omša v Kostole Navštívenia Panny Márie bude o 10.00 h.

Program slávností

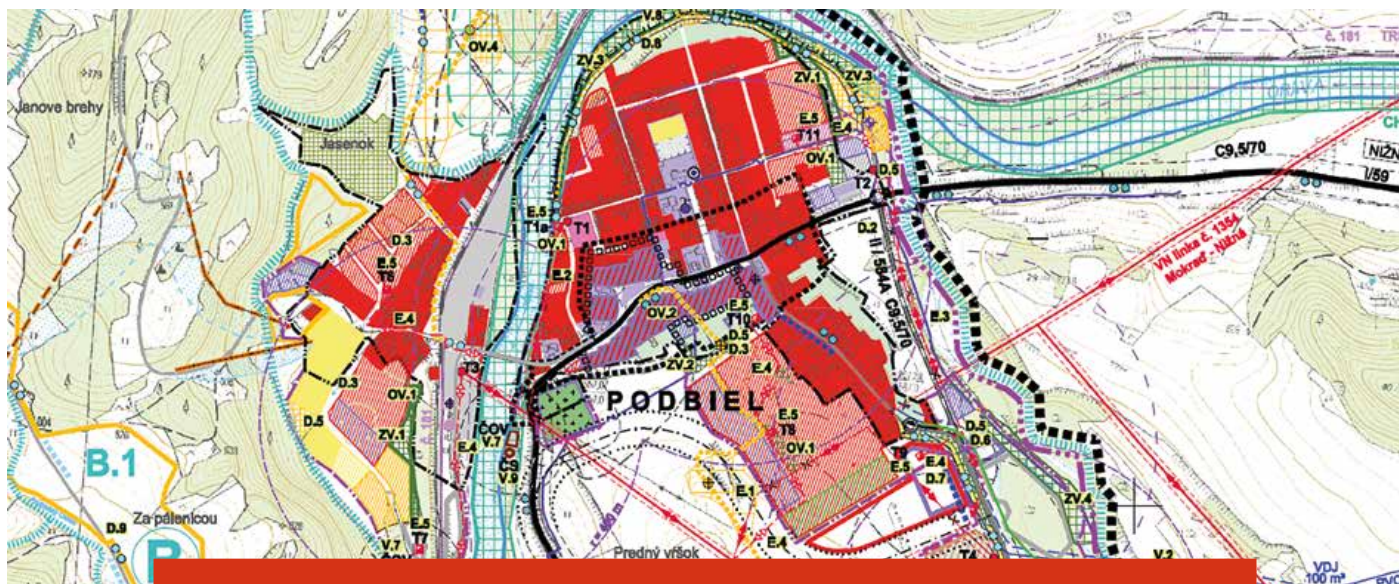
13.15 h Sprievod krojovaných účinkujúcich spred obecného úradu do areálu na Bobrovej rali,

14.00 h Svet minulosti – v pásme sa predstavia folklórne a spevácke skupiny Senková z Podbiela a Goral zo Suchej Hory, detské súbory Roháčik zo Zuberca a zo Súkromnej základnej umeleckej školy na Medvedzí, pracovisko Podbiel. Tiež ľudové hudby Murinovcov, Bebejovcov a Kanderkovcov z Podbiela, trombitáši Štefánikovci z Púchovskej doliny,

16.00 h Spevom i tancom – program hostí festivalu, ktorými budú folklórne súbory Liptov z Ružomberka a Očovan z Očovej, priblížia podoby tradičnej kultúry viacerých slovenských folklórnych oblastí,

Sprievodný program – Jarmok ľudových remesiel, na ňom sa budú prezentovať majstri rezbári, drotári, hrnčiari a keramikári, tkáči či spracovatelia kože, nebude chýbať ani prezentácia rezbárskej tvorby.

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. ■ (OCÚ)

Architekti nakreslili, kde a ako by sa mohla rozvíjať obec

Obecné zastupiteľstvo schválilo na marcovom zasadnutí Územný plán obce Podbiel. Jej predstavitelia spolu s odborníkmi a dotknutými inštitúciami ho tvorili niekoľko rokov. Posudzovali množstvo návrhov, pripomienok, požiadaviek.

■ Aj keď príslušný zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku neprikazuje vzhľadom na počet obyvateľov, aby Podbiel takýto dokument mal, je fajn, že ho má.

Hlavným cieľom dokumentu je najmä komplexne navrhnuť priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia

v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja územia a jeho únosnosti.

Rieši teda podmienky pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby, pre rozvoj občianskej vybavenosti, technickej infraštruktúry, poľnohospodárstva alebo lesného hospodárstva. Tiež sa venuje predpokladom a podmienkam pre rozvoj rekreácie a turizmu či optimalizácii dopravy, vodohospodárstvu, energetike či životnému prostrediu.

Kataster rozčlenili na malé plochy

Územný plán obce Podbiel musí byť a je v súlade s nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou Vyššieho územného celku Žilinského kraja.

Dokument, ktorý je teda pre rozvoj obce dobrou pomôckou, popisuje situáciu vo všetkých oblastiach týkajúcich sa územného plánovania a ku každej navrhuje riešenie.

Jeho spracovateľov zastrela architektka Vlasta Cukorová a jej Ateliér C Liptovský Hrádok. Kataster rozčlenili na menšie jednotky – územ-

né okrsky, tie na menšie časti – územno-stavebné bloky, ktoré tvoria ucelené bloky s relatívne rôznorodou priestorovou zástavbou a funkčným využitím. Hodnotí ich, potvrdzuje alebo mení súčasnú funkčnú využitie.

Hranicu rezervácie by zmenili

Tak napríklad zastavané územie (v čase zadania na spracovanie ÚP) v okrsku A je rozšírené o 401 790 m².

Určuje, že občianske vybavenie môže byť umiestnené len na určených plochách, rovnako sú vymedzené plochy na rekreač-

né a športové účely, malé farmy a iné.

Navrhuje tiež napríklad úpravu hranice Pamiatkovej rezervácie ľudovej architektúry, keďže niektoré pamiatkové objekty sa vyskytujú ojedinele medzi súčasnou novodobou zástavbou a plochy stratili charakter rezervácie.

Rešpektujú prírodnú scenériu

Územný plán tiež vytvára vo výhlade predpoklady pre umiestnenie viacerých výrobných prevádzok, rieši vymedzenie plôch pre dopravu – obchvat, preložku cesty, parkovisko, ako aj iné návrhy, napríklad lokalít nepoľnohospodárskeho využitia poľnohospodárskej pôdy.

Neuvažuje o výstavbe ďalších dominant, zachováva súčasnú siluetu obce, rešpektuje okolitú prírodnú scenériu a pohľady na ňu. A mnoho, mnoho iného.

Celý dokument, ktorým sa bude rozvoj obce riadiť, nájdete na webstránke obce. Má vyše sto strán a podrobné grafické prílohy.

Územný plán hodnotí, potvrdzuje alebo mení súčasnú funkčnú využitie jednotlivých častí katastra. Zachováva súčasnú siluetu obce.

PODBIEL

Štvrťročník obce Podbiel

■ jún 2023 ■ ročník 28

■ číslo 2

Vydáva Obecný úrad Podbiel ako nepredajnú publikáciu v náklade 350 ks.

■ Sídlo vydavateľa: 027 42 Podbiel 210, IČO 00314790

■ Šéfredaktorka: Ing. Lýdia Vojtaššáková. Redakčná rada: Mgr. Blanka Kontrová, Ing. Henrieta Schelingová Magerčáková, Mgr. Miroslava Siteková, Marián Vlčák

■ Kontakt: e-mail: redakciapodbiel@gmail.com, tel.: 043 / 5381 031

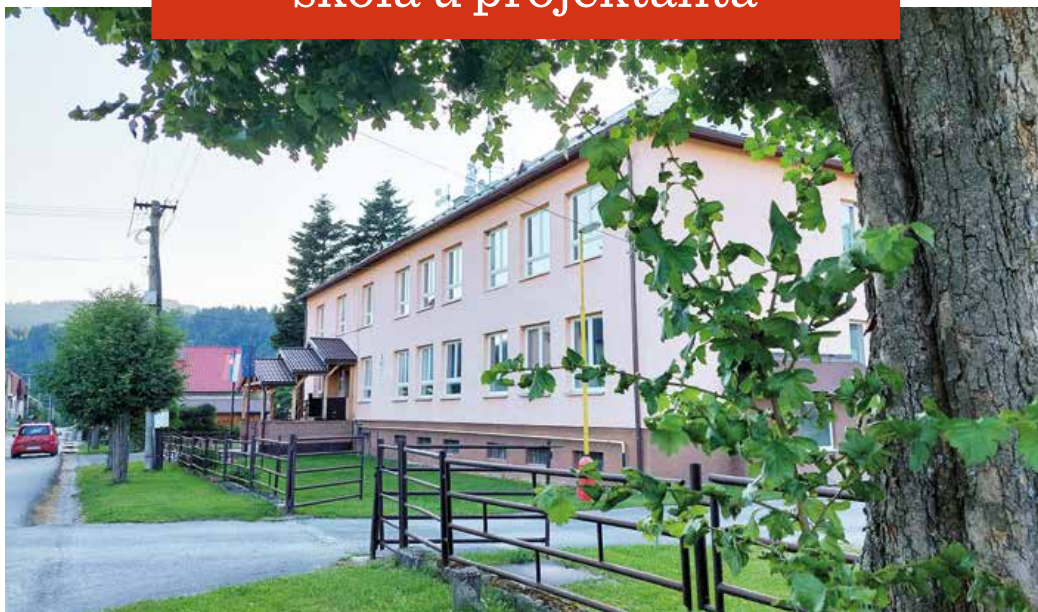
■ Grafická úprava: STAN

■ Tlač: Tlačiareň

Kubík Námestovo

■ Evidenčné číslo: EV – 3335/09 ISSN 1339–6986.

Zememerači sú už v teréne, škola u projektanta

Samospráva a obecný úrad sa v druhom štvrtroku venovala rôznym oblastiam. Opravili cesty, rušno bolo v požiarnej zbrojnici, zaoberali sa zmluvami na výkup pozemkov, zvolali účastníkov pozemkových úprav, pracovali na projekte obnovy školy.

■ Hneď začiatkom jari dala obec do poriadku cesty Pod Pálenicou a Pod Červeným. Cestári zaliali výtlky po zime na ploche zhruba 350 metrov štvorcových.

„Robili sme to v čase, kým ešte firma nemala tolko objednávok, preto sa podarila dohodnúť ešte dobrá cena,“ hovorí starosta Ján Sitek.

Výrazne sa pokročilo na rekonštrukcii požiarnej zbrojnice. „V priebehu dvoch mesiacov sme znížili a zateplili strop, urobili vnútorné omietky a špeciálnu podlahu. V lete ešte urobíme prípojky na vodu a kanalizáciu, práce zavŕši nová vonkajšia fasáda.“

Obec tiež pripravila zmluvy na dokončenie výkupu pozemkov pod cestu v lokalite Pod Pálenicou. Vybudovať ju chce

ešte koncom tohto roka alebo začiatkom budúceho. V teréne sú už geodeti, ktorí zabezpečujú pozemkové úpravy. Schválený obvod pozemkových úprav je 1585,18 hektára, práce majú teda dosť. Obec bola povinná zavolať prvé zhromaždenie účastníkov pozemkových úprav. To sa konalo 11. júna, z 546 pozvaných prišlo 187. Vzniklo Združenie účastníkov pozemkových úprav PPÚ Podbiel, schválilo si svoje stanov. Do predstavenstva si zvolili spomedzi seba Pavla Loffaja, Annu Filekovú, Vladimíra Kríža st., Editu Klimekovú, Jozefa Mačňáka ml. a Jána Karisného ml. Zo zákona je v predstavenstve aj Obec Podbiel, SBU obce Podbiel a Slovenský pozemkový fond.

V súčasnosti sa intenzívne pracuje aj na projekte na zníženie energetickej náročnosti základnej školy. Je možnosť na to získať peniaze z Plánu obnovy a odolnosti. Ten podporuje investície do obnovy verejných budov tak, aby znižovali spotrebu energií a prispôbovali ich novým klimatickým podmienkam. V zadaní je zdvihnutie strechy, vytvorenie nových podkrovných miestností, bezbariérový prístup k nim, nové prekrytie budovy a jej zateplenie. K tomu tiež nové kúrenie, aby výsledok spĺňal zadanie výzvy. ■ (LV)

Vybrali sme z redakčnej pošty

■ Dom seniorov

Dostala sa nám do rúk architektonická štúdia na dom seniorov, ktorú dal vypracovať ešte v roku 2013 Jozef Krupa. Píše, že v Podbieli a jeho širšom okolí nie je žiadne zariadenie, ktoré by poskytovalo starším ľuďom dennú alebo stálu nepretržitú starostlivosť. Predpokladal, že v navrhovanom objekte

by mohlo byť ubytovaných 36 seniorov, ďalších 20 by mohli dochádzať denne. Staralo by sa o nich šesť až desať zamestnancov.

Architektonické riešenie objektu je založené na pôdoryse tvaru U, ktorý je zastrešený šikmou strechou rovnakého sklonu. Sklon začína jednopodlažným krídlom a končí dvojpod-

lažným východným krídlom. Nosnou myšlienkou celej koncepcie je centrálné atrium.

Či nápad spred desiatich rokov nadobudne aj reálnu podobu a akú, ukáže budúcnosť. Záleží od súčasnej potreby a finančných možností. Zelenú by mu muselo dať obecné zastupiteľstvo. Situovaný by mohol byť na ploche bývalej materskej školy, práve na tejto ploche počíta Územný plán obce Podbiel s prípadným zariadením pre seniorov.

■ Spory

Do redakcie sme dostali aj dva listy, ktorým však v novinách napriek výzvam priestor neposkytneme. Týkajú sa sporov, viac-menej osobných, medzi pisateľom a konkrétnou osobou

či organizáciou a samosprávou a útokov na ne. Obecné noviny majú podľa smernice na ich vydávanie uverejňovať predovšetkým informácie o činnosti starostu, obecného zastupiteľstva a jeho komisií a informácie o spoločenskom, ekonomickom, kultúrnom a športovom živote v obci. Redakčná rada nechce ľudí rozoštvávať, ale spájať.

Pokiaľ ide o požiadavku zverejniť konkrétne hospodárenie obce, ako rozpočet, tak aj záverečný účet sú v zmysle zákona zverejňované na výveskách a webstránke, občania môžu do nich aj kedykoľvek nahliadnuť. Informácie o hospodárení úrbárskeho spoločenstva sú tiež k dispozícii k nahliadnutiu. Stanovy hovoria o pravidlách k získaniu. ■ (R)

Stručne z rokovaní poslancov

V priebehu apríla až júna zasadalo obecné zastupiteľstvo trikrát. Dvakrát mimoriadne, raz slávnostne.

■ Na stretnutí 21. apríla schválili poslanci všeobecné záväzné nariadenie o výške príspevku a spôsobe jeho platby na čiastočnú úhradu nákladov v škole a školských zariadeniach, konkrétne sa týka materskej školy, školského klubu detí a školskej jedálne. Urobili aj potrebnú zmenu v rozpočte obce.

■ Na mimoriadnom zasadnutí 26. mája schválili kúpu pozemkov v lokalite Pod Pálenicou. Ide o pozemky pod cestu. Cenu stanovil znalec na 8,39 eur za meter štvorcový. Obec už pripravila aj kúpnopredajné zmluvy pre 18 súkromných vlastníkov, ďalšie potrebné pozemky bude kupovať od organizácií.

■ Slávnostné rokovanie sa konalo 16. júna v kultúrno-sportovej hale. Ing. Jánovi Sitekovi odovzdali poslanci čestné občianstvo obce Podbiel, ktoré mu schválilo ešte predchádzajúce obecné zastupiteľstvo.

Uznesenie zastupiteľstva splnili po viac ako troch rokoch

Ešte v decembri 2018 schválilo vtedajšie zastupiteľstvo v súlade so štatútom obce Jánovi Sitekovi udelenie čestného občianstva obce Podbiel.

■ Čestné občianstvo udelili Jánovi Sitekovi za výrazný rozvoj obce Podbiel a šírenie jej dobrého mena. K odovzdaniu došlo až tento rok, 16. júna. Medzitým sa po komunálnych voľbách vymenilo zastupiteľstvo a Ján Sitek sa stal starostom.

Mimoriadnej udalosti sa zúčastnilo aj zhruba sto pozvaných hostí. Ocenenie prevzal z rúk svojho zástupcu Pavla Kudzbeľa. Aj keď rovnakých uznaní udelila obec v minulosti niekoľko, Ján Sitek je prvý, ktorý má čestné občianstvo obce, v ktorej žije. „Je to pre mňa ešte väčší záväzok k zviditeľňovaniu obce a plneniu úloh, ktoré sme si aj s poslancami dali,“ povedal s tým, že treba pri tom využiť všetky možnosti, ktoré dáva Európska únia. Poďakoval rodine, zvlášť manželke Vierke, ktorá sa starala o deti a domácnosť

počas jeho osemročného pôsobenia v Bratislave ako ministra obrany a poslanca Národnej rady. Žiaľ, zomrela v roku 2021.

Minister z Podbiela

V gratuláciách zaznelo niekoľko príkladov jeho pomoci obci, regiónu, ale aj ľuďom. Podbiel zviditeľňoval, kde mohol. Aj jeho kniha príbehov a spomienok, ktorú vydal v roku 1998, keď končil s ministrovaním, má prostý názov Minister z Podbiela a podtitul Kniha o tom, ako sa z jednoduchého človeka stane minister.

Svoj nástup do funkcie v nej približuje rozhovorom s mamou. „Synu, pre Boha, nechod do toho Prešporka, ty si neskúsený, nech ide radšej Jožo, ty sa tam nehodíš. Nikdy si predsa nebol žiadnym pánom. Nemôžeš byť predsa ministrom voj-

ny.“ Dávala sa na mňa prosebne až po uši zababušená v teplej čiernej šatke. „Nie vojny, mama, ale obrany.“ A objal som ju okolo úzkych pliec. „To je všetko jedno, Janko, aj tak to asi neprežijem.“ Pomaly sme spolu kráčali hore ulicou.

Ako minister obrany navštívil Ján Sitek množstvo krajín sveta. V prieskumoch mala v jeho období Armáda Slovenskej republiky dôveryhodnosť 90 percent.

Starostom tretí raz

Ministrom bol v rokoch 1994 až 1998, nasledujúce štyri roky zasadol do poslaneckých lavíc Národnej rady. Podbielania si ho zvolili za starostu trikrát, v komunálnych voľbách v roku 1998, 2002 a 2022.

Ján Sitek je iniciátorom veľkého množstva kultúrnych, spoločenských a športových akcií, do obce sa mu podarilo dotiahnuť mnoho významných osobností z oblasti kultúry a športu.

Je držiteľom mnohých významnaní, nielen vojenských, ale má napríklad aj zlatý odznak Slovenského futbalového zväzu či Zlatý biatec od Hospodárskeho klubu. Miluje matematiku a šport. Aktívne hrával futbal, dokonca aj v najvyššej slovenskej lige, od roku 1984 riadi športový klub, vo vedomostiach z jeho histórie o ňom sa mu vraj nikto v okolí nevyrovná.

Slávnostné rokovanie obecného zastupiteľstva doplnili viaceré príbehy spomenuté v životopise starostu konferenciou Radkou Čuporákovou, ako aj vystúpenie heligónkarov z Mútneho, Spevackej skupiny Senková a speváka Mariána Vlčáka.

■ Lýdia Vojtaššáková

Spoločenská kronika

■ V druhom štvrtroku **sa narodili** Dária Siteková, Teo Šprla a Silvia Mikulášiková. Želáme im, aby sa im medzi nami páčilo a aby rodičom a svetu robili radosť.

■ **Navždy sme sa rozlúčili** s Margitou Ďubjakovou (93), Jánom Mačňákom (82), Mariánom Pazúrikom (74), Vierou Bebejovou (72) a Miroslavom Betuštiakom (71).

■ **Do manželského zväzku** vstúpili Adam Kozáčík (Podbiel) s Karinou Rosinovou (Nižná), Marek Pazúrik (Podbiel) s Nikolu Rydzoňovou (Zuberec) a Veronika Pazúriková (Podbiel) s Lukášom Šaradinom (Zubrohla).

H. Schelingová Magerčáková

Do škôlky sa nechodia deti len hrať. Majú aj iné povinnosti

Bezmála päťdesiat detí dokáže prichýliť podbielanská materská škola. Menšie trávia chvíle medzi kamarátmi v dolnej triede, väčšie v hornej.

■ Dostatočné priestory, vhodne vybavené, kopec hračiek, učebných pomôcok, obrázkov a iných výtvorov najmenších Podbielanov, interaktívne tabule, pekný dvor okolo. Každý rok sa podarilo postupne niečo zrekonštruovať, opraviť či skrášliť. Boli sme sa tam pozrieť.

Keď džavotajúce deti prichádzali z jedálne do hornej triedy, recitovali básničku: Urobím si okienko, do okienka kuk, dám si prštek na pusku a už ani muk. Pomáha to?, pýtame sa učiteľky. „Na chvíľu,“ hovorí s úsmevom.

Potom sa už začalo pracovať. Na ten deň mali v pláne venovať sa zvieratkám žijúcim v iných častiach sveta. Domáce vraj už majú za sebou. Aj keď to vyzeralo viac-menej ako hra, výsledkom sú vedomosti i múdrosť. Jedna za všetky z konkrétného dňa: Nikdy nemáme podceňovať slabších a menších. Po dlhšom sedení nasleduje hravé cvičenie.

Kapacita škôlky zatiaľ postačuje

Materské školy sa riadia štátnym vzdelávacím programom

pre predprimárne vzdelávanie. „Z neho sme vypracovali náš školský program. Obsahuje podrobné osnovy a ciele, ktoré musia mať deti pri odchode z materskej školy splnené,“ hovorí Silvia Lukáčiková, zástupkyňa riaditeľky ŽS, ktorá ma na starosti škôlku. „Vedomosti a zručnosti sú prispôbené veku.“

V priemere zhruba 95 percent detí to zvládne. Ostatní pokračujú v plnení predprimárneho vzdelávania. Na rozhodnutie, že zatiaľ nenastúpia do prvej triedy základnej školy potrebujú potvrdenie Centra pedagogicko-psychologického poradenstva, potvrdenie lekára pre deti a dorast a informovaný súhlas rodiča. „Je náročné povedať, čo presne by mali deti pri prestupe na základnú školu vedieť,“ hovorí Lukáčiková. „Schopnosti dieťaťa sa posudzujú individuálne, každé má predispozície na niečo iné, pre niekoho je ľahšia matematika, pri iného slovenčina.“

Kapacita škôlky pre obec postačuje. Úrad verejného zdra-

votníctva schválil v nej 48 miest. „Ministerstvo školstva stanovuje aj maximálny počet detí v triedach a keďže my máme zmiešané triedy, v dolnej môže byť 23 a v hornej 24,“ dodáva Silvia Lukáčiková. Zmiešaná trieda znamená, že medzi predškolákmi je aj pár mladších detí. Tento rok využili tri ešte voľné miesta deti zo susednej obce.

„Aj iné roky využili voľnú kapacitu zariadenia dochádzajúce deti. Situácia sa však môže zmeniť po pozemkových úpravách, kedy budú mať mladé rodiny viac možností na stavbu rodinných domov.“

Upozornenia trpezlivo opakujú

Ako v hornej triede, tak aj v dolnej sa venujú v ten deň rovnakej téme. Forma je však iná. Kým v hornej triede pracujú pokope, v dolnej triede si ich musedla učiteľka Anna Mikulášiková rozdeliť na menšie skupinky. „Keby mali maľovať všetci naraz, pomalovali by nám celú miestnosť,“ hovorí s úsmevom.

Venuje sa postupne dvojiciam, ostatné skupinky zatiaľ obrázky skladajú alebo lepia. Deň predtým sa hrovou formou venovali matematike. „Porovnávali sme napríklad dĺžku na pastelkách, výšku na sebe.“

Deťom v triede s 18 predškolákmi a piatimi mladšími sa venuje okrem Silvie Lukáčikovej aj Zuzana Čuporáková. V triede, kde je zapísaných 22 menších detí, s Annou Mikulášikovou aj Blanka Krkošková.

„Čo nechcete, aby iní robili vám, nerobte ani vy im. Keď rozprávam ja, alebo hocikto dospelý, je slušné sedieť a počúvať, čo hovorí,“ opakujú trpezlivo stokrát alebo musia mať sto spôsobov ako reagovať na detské šantenie, keď už niekedy presahuje únosnú mieru.

Na režim si musia zvyknúť

Nielen týždennými a dennými osnovami sa riadi život v škôlke. Má aj svoj režim. Deti prichádzajú od pol siedmej, od ôsmej majú cvičenie, potom idú do jedálne na stravu, umyjú si zúbky. Po desiatej až do obeda sú pre ne pripravené vzdelávacie aktivity a nejaké práce. Aj obed má svoj čas, i ďalšie aktivity, i pobyt vonku. Malé deti si medzitým pospia, musia sa prezliecť do pyžama. Predškoláci majú polhodinový oddych na podložkách.

Práve režim je to, čo vraj dnešné deti pri nástupe do škôlky zvládajú najťažšie. „Prvého pol roka akoby sa v ňom strácali,“ hovorí Silvia Lukáčiková. „Samozrejme, spočiatku si mnohé poplávajú za maminkou, ale osobne vidím ako väčší problém to, že musia rešpektovať pravidlá. Nechápú, že v danom čase musia robiť danú aktivitu. A to od nich vyžadujeme.“

Učiteľky s dlhoročnou praxou vnímajú, že v porovnaní s minulosťou sa dnes z detí vo všeobecnosti vytrácajú princípy kamarátstva v kolektíve, slušnosti, úcty k dospelým, sú sebavedomejšie, nezodpovednejšie.

„Máme ich však radi, snažíme sa vytvoriť kamarátsky kolektív, čo najlepšie ich pripraviť na základnú školu a v spolupráci s rodičmi aj do života.“

■ Lýdia Vojtaššáková

Ku krížu na Červenej skale pribudla pieta Sedembolestnej Panny Márie

■ Lýdia Vojtaššáková

Nádherne výhľady zo skaly na dedinu teraz dopĺňajú aj upokojujúce pohľady zdola hore. Slávnostné požehnanie diela nad dedinou je naplánované na 15. septembra, sviatok Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska.

■ Mnoho biblických udalostí je spájaných s vyvýšenými miestami. Starý zákon spomína horu Sinaj, kde Boh dal ľudstvu Desatoro, výnimočné miesto medzi ďalšími má aj chrámová hora Sión v Jeruzaleme.

V Novom zákone ustupuje náboženský význam hôr do pozadia, napriek tomu sa mnohé udalosti v živote Ježiša Krista dejú na krajinných vyvýšeninách, najmä premenenie na hore Tábor, smrť na Golgote či nanebovstúpenie na Olivovej hore.

Náboženské symboly aj dnes zdobia mnohé lokálne vyvýšeniny po celom svete. Dočkal sa aj Podbiel. Od leta 2022 je na skale týčiacej sa nad dedinou kríž a aktuálne k nemu osadili aj drevorezbu Panny Márie s Kristovým telom po zložení z kríža.

Nápad dostal reálnu podobu

S myšlienkou osadiť takéto niečo nad dedinou sa pohrával Vladimír Krížo, konateľ spoločnosti Drevodom Orava, pomerne dlho. „Keď som v ešte v 90-tych rokoch minulého

storočia začal podnikáť, cestujúc po Európe ma zaujali nočné scenérie s osvetlenými sochami alebo krížmi,“ hovorí o počiatkoch iniciatívy. „Bývam pod Červenou skalou, každý deň ju mám pred očami. Často som rozmýšľal, aké by to bolo pekné, keby hore niečo s náboženským motívom bolo.“

Čas premeniť sny na realitu nastal vlni. Po rozhovoroch so správcom farnosti Matúšom Oravcom a priateľmi dospeli k záveru, že tam postaví kríž. „Najprv sme museli vybaviť

všetky potrebné podklady, od projektu, cez prenájom pozemku, rôzne schvaľovania, až po stavebné povolenie. Robili sme to pod patronátom farského úradu. Nasledovali úpravy terénu, postupné vyvezenie 20 ton materiálu, príprava železobetónového podstavca, výroba kríža, zabezpečenie jeho osvetlenia.“

Pamätným ostane 19. júl 2022, keď nad Červenú skalu vzlietol vrtuľník vezúci kríž o hmotnosti 1,9 tony. Ako na prípravných prácach, aj vtedy prišlo hore pomôcť veľa dobrovoľníkov.

Prijmite úprimné poďakovanie všetci, či ste pomohli viac či aspoň trochu, či technikou či rukami, či pri odborných prácach alebo brigádnických.

Drevený kríž osadený v nadmorskej výške 960 metrov a 130 metrov nad hladinou rieky Orava je vysoký 12,5 metra, jeho driek a ramená majú prierez 36 × 25 centimetrov. Zhora na ramenách sú solárne panely, dole medzi skalami, ktorými je ob-

ložený, batérie a elektrotechnika, ktorá dodáva energiu do LED svetiel umiestnených na kríži. Stavba má za sebou kolaudáciu i zápis do katastra nehnuteľností.

Osadením kríža zveľadenie miesta na Červenej ska-

le neskončilo. V Drevodome Orava začali lepiť zhruba sto profilov z červeného smreka, aby vytvorili blok o rozmeroch 2 × 2 × 0,85 metra. Do neho potom stvárnil rezbár Róbert Veselý Pannu Máriu s telom Ježiša Krista.

„Červený smrek preto, lebo jeho drevo je trvácne a nepodlieha hnilobe, keďže obsahuje veľa živice,“ zdôvodňuje výber Krížo.

Odkaz aj pre budúce generácie

„Som rád, že sa dielo podarilo,“ hovorí Vladimír Krížo. Iniciatívu a nemalú investíciu či už finančnú alebo materiálnu vkladal do diela aj ako poďakovanie za to, že sa firme toľko rokov darilo. Prispela aj obec a urbár, ale prácou aj mnoho Podbielanov.

„Prišli pomôcť bez toho, aby som niekoho prosil,“ hovorí.

S vývozom materiálu vždy pomohli Peter Smolár so synom Šimonom, Jozef Krupa so synom Michalom, Ján Karisný ml., tesárske práce zabez-

pečoval Daniel Bebej so svojim tímom, techniku a osvetlenie Vladimír Krížo ml. s Martinom Murinom. Mnoho brigádnických hodín odpracovali Jozef Pisoň, Jozef Dolník a drevodomci. „Úprimné poďakovanie patrí však aj všetkým ostatným, či ste pomohli viac či aspoň trochu, či technikou či rukami, či pri odborných prácach alebo brigádnických.“

Kňaz Matúš Oravec hovorí o diele, že tak ako sa Červená skala týči nad našou obcou, tak kríž takto vyvýšený vyjadruje aj vyvýšenie Ježiša Krista nad životmi našich ľudí, ich rodinami a domami.

„Nech je všetkým kráľovstvám, trónom, kniežatstvám a panstvám zjavné, že nad Podbielom kraľuje nebeské kráľovstvo, kráľovstvo Ježiša Krista,“ vyjadril v odkaze pre súčasné i budúce generácie.

Vyprosuje zároveň, aby ľud podbielanský bol pod ochranou Sedembolestnej Panny Márie.

■ (LV)

Miroslava Siteková: Deti majú šancu meniť svet okolo seba, ale aj celý svet

■ Na Slovensku sú ich tisíce. Kráčajú po ceste, ktorú im pred viac ako tridsiatimi rokmi vytýčilo eRko – Hnutie kresťanských spoločností detí. Už dlhý čas idú s nimi aj malí Podbielania. Aká tá cesta je a čo je jej cieľom, na to sme sa opýtali Mirky Sitekovej.

Poslaním hnutia je spolu pretvárať svet. Čo je na tejto ceste najnáročnejšie? Kde alebo v čom je jej cieľ?

Toto pretváranie sveta sa deje v spoločenstve. Deti vnímajú pozitívne vzory svojich animátorov a tak menia seba. Animátori sa tiež menia vďaka práci s deťmi. Každý zmenený následne mení svoje rodiny k lepšiemu. Ako spoločenstvo sa zapájajú do farnosti ale aj do života obce, ktorú premieňajú. Menia teda hlavne svet v okolí seba, ale spoločne (ako hnutie) menia zmýšľanie mnohých a teda aj celý svet.

eRkári vnímajú hlavne svet okolo seba a prinášajú doň radosť, otvorenosť, solidaritu a mnohé ďalšie hodnoty, ktoré vzájomne v eRku zdieľajú. Žiť tieto hodnoty je náročné. Ale tieto hodnoty privádzajú deti aj mladých k zrelým kresťanom,

členom spoločnosti, ktorí sa usilujú o spoločné dobro. Cieľom je nebo. Ale nie len to večné, ale nádej, že nebo vieme zakúšať už tu na zemi. Cieľom teda je samotná radostná cesta.

V roku 2022 evidovalo eRko viac ako 6000 členov, samozrejmosťou sú animátori a koordinátori. Koľko je medzi nimi detí a dobrovoľníkov z Podbiela?

Detí je 50 a aktívnych animátorov, ktorí počas školského roka vedú stretnutia, je päť. Ale pridávajú sa k nim ďalší, najmä počas akcií a kampaní eRka, ako sú napr. tábor, párty všetkých svätých, koledovanie Dobrej noviny, októbrová kampaň DOBROČINY a MINIdigi zameraná na tému digitálnej miernosti. Všetko sú to dobrovoľníci.

Hnutie eRko pôsobí na Slovensku v 55 okresoch. Priblížite nám jeho štruktúru.

V okresoch sú farnosti, kde eRko pôsobí. Túto dobrovoľnícku prácu eRka koordinuje zodpovedná osoba za farnosť. Niekoľko farností tvorí Oblastné centrum a niekoľko oblastných centier tvorí územie. Území je

na Slovensku sedem a v nich je 36 oblastných centier. Podbiel patrí do OC Tvrdošín a do územia Orava-Liptov. Najvyšším orgánom je celoslovenská rada. eRko tvoria aj dobrovoľníci združení v odborných komisiách: duchovnopastoračná, pedagogickoporadenská, dobrovoľníková a zahraničná.

Aké pozície v tejto štruktúre boli zverené vám?

Ja som zodpovedná osoba za farnosť Podbiel a vypomáham aj v susednej farnosti Oravský Biely Potok. V roku 2022 som prijala službu koordinátorky územia Orava-Liptov. Pred niekoľkými rokmi som sa stala členkou Komisie Dobrej noviny, v ktorej pôsobím doteraz.

Ste aj členkou najvyššieho orgánu hnutia, aké sú tam vaše úlohy?

Ako koordinátorka územia som pravidelne členkou celoslovenskej rady eRka. V súčasnej štruktúre sa tento najvyšší orgán eRka stretáva jedenkrát za rok. Jeho úlohou sú rôzne administratívne úlohy: schválenie správy o činnosti, rozpočtu ale aj plánu činnosti a rozpočtu na nový rok. Medzi ďalšie úlohy patria voľba predsedu eRka, ale aj predsedov komisií; smerovanie eRka a podobne. Je to kolektívny orgán a preto sa nedá zvlášť hovoriť o mojich úlohách.

Čo vás osobne priviedlo do eRka? Kedy to bolo?

Počiatky mojej činnosti v eRku siahajú do roku 2001, keď som v našej farnosti začala viesť jedno detské stretnutie dievčat. Vtedy to nebolo ešte tak organizované. Po prestávke, spôsobenej štúdiom a najmä misiou a prácou v zahraničí, som v roku 2013 naplno opäť rozbehla detské stretnutia a viediem ich doteraz. Myslím, že motivácia zostala aj po tých rokoch rovnaká: kráčať spoločne s deťmi a mladými ľuďmi radostnou cestou svedectva viery. A byť pre deti na tejto ceste, pokiaľ je to možné, dobrým sprievodcom.

Činnosť tohto hnutia by sa dala nazvať misiou. Vy

ste pracovali vo viacerých misiách vo svete, aj v jeho najchudobnejších častiach. Kedysi ste sa vyjadrili, že najťažšie misie sú tie doma. Prečo?

Misia v zahraničí je náročná, ale keď vám „sadne“ a vidíte v nej zmysel, stáva sa požehnanou. Miestni ľudia sú z vás nadšení, obdivujú to, že ste nechali doma svoju rodinu, zázemie a prišli práve k nim.

Doma je to podľa mňa náročnejšie. Predovšetkým na začiatku, pri rozbehu. Keď chcete niečo zorganizovať, môžete sa stretnúť s otázkou, či je to potrebné, veď sme sa dokázali zaoberať aj bez toho a pod. Musím však jedným dychom dodať, že moju „misiu“ doma už nevnímam ako ťažkú, ale skôr ako veľmi veľmi požehnanú. A to predovšetkým vďaka ľuďom: deťom, mladým, rodičom aj ostatným našim obyvateľom.

Deti z Podbiela a celkovo z Oravy sa rady zapájajú do aktivít eRka. Ktoré majú najradšej?

Základom eRka je pravidelná činnosť s deťmi – stretnutia. Pripravujeme ich každý týždeň a myslím, že sa tešia značnej obľube. Potom sú to rôzne aktivity a kampane počas roka, ktoré už boli spomínané vyššie: MINIdigi, DOBROČINY, Dobrá novina, Párty všetkých svätých a pod.

Čo čaká podbielanských eRkárov cez prázdniny?

V čase prázdnin máme tradičnú pauzu od našich pravidelných stretnutí. Tie začíname opäť v septembri. Pre deti však máme pripravený tábor. Hneď na začiatku prázdnin pobytový v Rabčiciach pre staršie deti a následne v druhej polovici júla denný tábor v areáli ihriska Pod Pálenicou.

Oba organizujeme pre eRkárov z Podbiela a Oravského Bieleho Potoka a zúčastní sa ich spolu 70 detí.

Počas leta by sme ešte chceli pripraviť zopár menších akcií ako cyklovýlet, opekačku a pod. Uvidíme, čo sa nám podarí.

■ Lýdia Vojtaššáková

Ďakujeme a gratulujeme

Pripravili pekný kultúrny zážitok

■ V súťaži Slávik Slovenska zaznelo opäť veľa pekných ľudových pesničiek. Zapojili sa do nej aj žiaci z podbielskej základnej školy. V školskom kole 5. apríla spievalo 21 súťažiacich zo všetkých tried. V prvej kategórii žiakov 1. až 3. ročníka sa na 1. mieste umiestnila Alžbetka Čuporáková, o 2. miesto sa podelila Vaneska Badlíková s Elou Pazdúrovou a na 3. mieste dospievali Viktória Pekárková a Šimon Lofaj. V 2. kategórii žiakov 4. ročníka zvíťazila Laura Karisná, na

2. mieste bola Lara Škovránková a 3. miesto obsadil Matko Bebej. Všetkým poslucháčom odovzdali pekný kultúrny zážitok.

Súťaž v speve ľudových piesní je celoslovenská, postupová, a tak do okresného kola postúpili Laura Karisná a Alžbetka Čuporáková. Dievčatá na súťaž pripravovala a aj hudobne doprevádzala Monika Záhorová. Za kvalitný výkon, poctivú prípravu a reprezentáciu školy si zaslúžia obdiv.

■ Blanka Kontrová

Zahrali sa ako kedysi

■ Medzinárodný deň detí strávil žiaci v Múzeu oravskej dediny v Zuberi na podujatí Zahrajme sa ako kedysi, kde mohli vidieť a vyskúšať si rôzne tradičné remeslá a hry, ktoré sa hrali deti v minulosti. Zasadli do školských lavíc starej školy, vyskúšali si chodenie na chodúloch, ohmatali oblečenie našich predkov, videli aké pracovné pomôcky používali, spoznali niektoré remeslá.

■ Blanka Kontrová

Zvládli štyri atletické disciplíny

■ Výkonmi potešili podbielski žiaci, ktorí sa zapojili do súťaže Atletický švorboj. Najlepší chlapec a najlepšie dievča z každej triedy 1. až 4. ročníka sa potom stretli s najlepšími rovesníkmi zo škôl z Nižnej, Habovky a Zuberca. Súťažili medzi sebou v disciplínach hod kriketovou loptičkou, skok do diaľky z miesta, beh na 50 metrov, beh na 150 metrov (prváci a druháci) a beh na 300 metrov (tretiaci a štvrtáci).

Naši žiaci nás svojimi výkonmi potešili a boli vyrovnanými súpermi pre ostatné školy. Najlepším spomedzi prvákov bol Boris Korčuška,

najlepším štvrtákom Damián Nabočík. Ako víťazi postúpili do okresného kola Atletického švorboja, ktoré sa konalo 6. júna v Čimhovej. Chlapci vo svojich kategóriách bojovali statočne a my sme hrdí, že najlepším štvrtákom v okrese je náš Damián Nabočík, ktorý získal 1. miesto. Borisko Korčuška sa medzi prvákmi umiestnil na peknom 3. mieste.

■ (BK)

Žiaci kreslili, ako vidia vesmír

■ Zapojili sme sa aj do výtvarnej súťaže Vesmír očami detí

a najlepšie práce sme poslali do okresného kola, ktoré organizuje Slovenská ústredná hviezdáreň v Hurbanove a Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne. V 2. kategórii žiakov 1. stupňa jednu z hlavných cien získal tretiak Jožko Kováč.

■ Blanka Kontrová

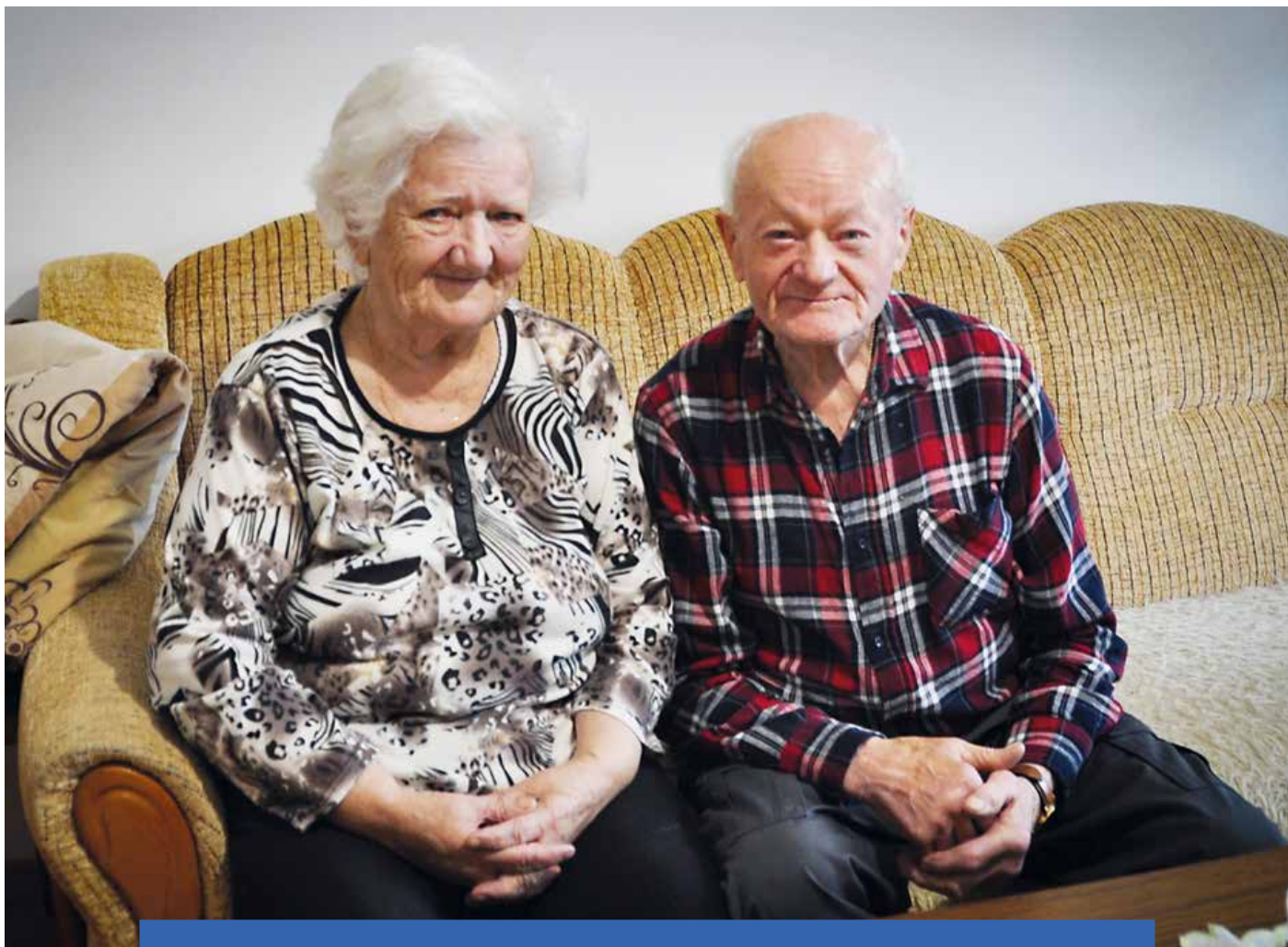
V Literárnom múzeu SNK nás reprezentoval Ivko Karisný

■ Začiatkom mája sa v priestoroch Literárneho múzea SNK v Martine konalo krajské kolo celoštátnej postupovej súťaže v umeleckom prednese poézie a prózy, do ktorého sa po výhre v okresnom kole prebojoval náš žiak Ivko Karisný. Súťažil v 1. kategórii žiakov 2.-4. ročníka ZŠ v próze, kde spolu s ním súťažilo 13 najlepších recitátorov z celého kraja. Aj keď tentokrát nepostúpil, našu školu naozaj výborne reprezentoval a jeho výkon bol porovnateľný s víťazmi. Ďaku-

jeme Ivkovi za reprezentáciu a pani učiteľke Eve Leginusovej za prípravu na súťaž.

■ Blanka Kontrová

Viktor Ondrek: Najprv treba majetok ochrániť, až potom ho nadobúdať

■ Lýdia Vojtaššáková

S manželkou Jankou to ťahajú spolu už šesťdesiaty druhý rok. Čo im pomáhalo, že tak dlho vydržali? „To sa nedá tak hodnotiť, v každej rodine príde čosi, i dobré i zlé,“ hovoria. „Ale boli sme vždy priatelia.“

■ Najšťastnejšie chvíle v ich živote boli s deťmi, najsmutnejšou, keď tragicky zahynul syn. No a neodmysliteľnou súčasťou rodiny bolo a je hasičstvo a služba obci.

Už ako malého chlapca to Viktora akosi ťahalo k požiarnikom, tak sa vtedy volali hasiči. Páčili sa mu nielen ich čiapky, ale najmä kamarátstvo medzi nimi a snaha pomáhať. O pár domov poniže Ondrekovcov bý-

val veliteľ požiarnikov Michal Garaj a toho si Viktor oblúbil. „Hasiči boli v dedine vzácnosť,“ hovorí. „Rád som k nim chodil, keď spievali, rozprávali. „Spomínam si, ako ma raz dedo Garaj zobral so sebou do Trstenej na hasičskú schôdzu, vraj, aby som videl, ako to medzi nimi staršími funguje. Mal som 15 alebo 16 rokov, bol som rád, že ma má niekto aj mimo rodiny rád. Do smrti budem pamätať,

ako tam dedo vystúpil a povedal: Jáj, ľudá, prvô čo si po dedinách robte, hasičov si založte, lebo môže byť ako zle, môžete mať všetkíeho, ak nebudete mať hasičov, všetko vám môže padnúť popolom. To ma akosi priťahlo k hasičstvu.“

Hneď pri dovŕšení osemnástky, bolo to v roku 1955, ho zobrali medzi seba ako základného člena dobrovoľnej požiarnej ochrany.

Sú oporou jeden druhému

Viktor (84) a Jana (81) Ondrekovci žijú spolu už šesťdesiaty druhý rok. Ona pochádza z Oravskej Polhory, on z Podbieľa. Ich cesty sa stretli v bývalej Tesle Orava. Ona tam prišla na brigádu, on, vyučený stavbár, keďže po návrate z vojenčiny nebolo takej roboty, robiť do galvanizovne.

„Ani sa nepamätám, čím ma zaujal,“ hovorí Janka. Do roka,

v roku 1961, si pred oltárom povedali Áno spoločnému životu.

Vychovali štyri deti – Alenku, Janku, Ľubomíra a Viktora. Dnes sa tešia z 15 vnúčat a 18 pravnúčat. Žiaľ, syn Ľubomír zahynul pred 15 rokmi pri dopravnej nehode.

Kým Viktorovi bolo vždy blízke pomáhať, či už ako hasič alebo poslanec obecného zastupiteľstva, a tomu obetoval všetok voľný čas, Janka mu vždy bola oporou.

„Snažili sa slušne žiť, aj nás vychovávať k slušnosti a k práci,“ hovorí o rodičoch syn Viktor. „Určite by potvrdili aj súrodenci, ako nám vždy prízvu-kovali, že keď niečo robíme, máme to robiť poriadne, nie robotu odfláknúť.“

Na uniformu je právom hrdý

Počas šiestich desaťročí sa Viktor Ondrek stal navyše osobnosťou Dobrovoľného hasičského zboru v Podbieli. Dlhé roky bol jeho predsedom. V mladosti sa ako dorastenec zúčastňoval hasičských súťaží, postupne mu zverovali rôzne funkcie, po piatich rokoch sa stal zástupcom veliteľa, neskôr pôsobil ako šéf okrsku, do ktorého spadali dobrovoľní hasiči aj z okolitých obcí Oravský Biely Potok, Habovka, Zuberec a Nižná, tiež ako rozhodca na krajských súťažiach hasičských zborov.

„Vtedy nebola taká požiar- na technika,“ hovorí Viktor. „Ale my, ako spádová obec sme boli dobre vybavení, okres na to dbal. Mali sme 60 až 70 členov.“

Chodili na zásahy aj do okolitých dedín. Viktor bol pri každom požiari. Za najväčší pova-

žuje požiar dreveníc na Bobrovej rali v roku 1968.

K jeho uniforme, na ktorú je právom hrdý, neodmysliteľne patrí nielen zlaté lemovanie a hviezdíčky nadzbornajstra, ale aj všetky medaile, aké môže dobrovoľný hasič dostať. „Toto je za zásluhy o výchovu, výcvik, za vernosť, za príkladnú prácu, za roky v požiarnej ochrane, toto najvyššie ocenenie Rad sv. Floriána,“ ukazuje nám uniformu.

Celý život sa drží hesla ktoré vyznával deda Garaj, spoluzakladateľ dobrovoľného hasičského zboru v Podbieli. „Najprv treba myslieť na to, aby sa ochránilo, potom nadobudlo.“

Viac ako 20 rokov bol Viktor Ondrek aj poslancom obecného zastupiteľstva a predsedom komisie na ochranu verejného poriadku, pred rokom 1989 sa volala kárna komisia. „Vždy som sa snažil ľudí radšej zmieriť alebo usmerniť, akoby ich mala riešiť polícia či súdy. Vtedy bývali najmä susedské spory. Ak má človek planého suseda, to je horšie, ako keď mu dom vyhorí.“

Ako hasiči boli dobrá partia. „To sa nedá zaplatiť,“ spomína. „Jeden druhého sme si vážili a pomáhali si. Čo ako sme prišli z roboty unavení, vždy sme si na seba našli čas. Dnes sú vzťahy medzi ľuďmi nie také ako kedysi. Ťažko sa mladým vysvetľuje, ako sa zmenil život. Lebo oni vidia len zmenu vo výdobytkoch doby. Ale zmenili sa ľudia.“

Nemohli ostať bez roboty

Na predčasný dôchodok Viktor odišiel, keď sa rušila Tesla Orava. Všetkých, ktorí dosiahli vek 58 rokov, prepustili. „Spočiatku

som chodil aj na fušky na stavby. Manželka odišla z fabriky skôr, opatrovala moju mamu, popritom robila na družstve.“ Dnes už Janku sily a zdravie trochu opúšťa, no nestázuje sa.

Akého si našli na dôchodku konička? Kúpili si najprv jalo- vičku, chovali býčkov. „Nemohol som byť bez roboty.“ Janka vyrábala korbáčiky z mlieka. Takáto práca ju bavila, keďže vyrastala na gazdovstve a mala k nemu vzťah. Viktor ku gazdovstvu v detstve nepričuchol, jeho rodičia pracovali v pivovare.

Už koncom minulého storočia sa Ondrekovcom podarilo v záhrade dopestovať hrozno a vyrobiť z neho víno. Pre dedinu na sútoku Oravy a Studeného potoka to bola vtedy rarita.

„Dnes ma baví chov hydiny a hlavne záhrada,“ hovorí Viktor. Ostatného sa manžel- lia vzdali, keďže deti sa rozišli, a produkty z dobytky už nebolo komu dávať. Na predaj ich to robiť nebavilo.

Dnes sú vzťahy medzi ľuďmi nie také ako kedysi. Ťažko sa mladým vysvetľuje, ako sa zmenil život. Lebo oni vidia len zmenu vo výdobytkoch doby. Ale zmenili sa ľudia.

„Čo ma drží pri sile? Radosť zo života v prvom rade, tiež rodina a dobrí susedia. Hlavne pre staršieho človeka sú vzťahy v susedstve často záchranou. Rodina sa rozíde, ale ak má človek dobrých susedov, to je radosť. Sme vďační a ďakujeme dcére Janke, že sa o nás stará.“

Deti sa už tešia na prázdniny, je čas na zhodnotenie roka

*Čas si kráča za krokom krok, my sme starší o jeden rok.
Takto sme si ho spestrili v materskej škole.*

■ My, škôlkari, sme stihli veľa zaujímavých aktivít. Navštívili sme obohacujúce miesta v obci. Malé etnografické múzeum a Bobrovu raľu nám dali možnosť bližšie sa oboznámiť s ľudovými tradíciami a životom našich predkov.

K deťom z predškolskej triedy pravidelne dochádzala logopédka, aby im pomáhala zvládať rôzne rečové nedostatky.

V máji s ňou deti z malej triedy absolvovali skupinový program Rozprávaj a počúvaj, ktorý bol zameraný na fonematické uvedomovanie.

Navštívili nás dva divadelné súbory, ktoré zahrli rôzne poučné rozprávky.

Zapojili sme sa aj do okresných súťaží. V speve ľudovej piesne Habovský speváčik nás reprezentovala Noemi Mač-

ňáková, ktorá si svojím zvúčným hlasom vyspievala Zlaté pásmo. Pod vedením Zuzany Čuporáčkovej sa predškolyáci zapojili do súťaže výroby srdiečka a získali 1. miesto.

Od januára mali deti z predškolskej triedy každý štvrtok tréning so športovým trénerom a fyzioterapeutkou. Absolvovali rôzne zdravotné cvičenia, učili ich správne robiť základ-

né lokomočné pohyby, trénovali kotúľ, stojku na hlave a mnoho iných pohybov a zručností.

Sviatok Medzinárodného dňa detí sa niesol v znamení hier a zábavy. Navštívili sme detský kútik v Pizzerii Podbiel, kde nás milo privítali a pripravili pre deti zmrzlinu. Ďakujeme Jar-mile Kočalkovej, za skvelý zážitok a maškrtu a Pavlovi Tmákovovi za povozenie detí na vláčku jazdiacom po koľajniciach.

No a na konci roka nechýbal ani školský výlet predškolyákov. Boli sme sa previesť na Oravskej lesnej železnicike s Pino-kiom a jeho kamarátmi.

Všetkým zamestnancom ďakujem za ich svedomitú prácu a prajem im pokojný oddych. Deťom prajem prázdniny plné slnka, oddychu, zábavy a hlavne zdravia.

■ Silvia Lukáčiková

Sviatok mávajú deti, matky a odteraz aj otcovia

■ Do nabitého kalendára podujatí v Podbieli pribudlo tento rok ďalšie – Deň otcov. Aj keď sviatok nie je na Slovensku taký populárny ako inde vo svete, získava si čoraz väčšiu obľubu. Pripomienka na úlohu otcov vo výchove detí a v spoločnosti pripadá na druhú júnovú nedeľu.

A tak sa na návrh starostu Jána Siteka konal aj v Podbieli. Prišli otcovia s deťmi, starí otcovia s vnukmi. Ako vtipne komentovali niektoré ženy, je to úplne iná akcia ako Deň matiek. Kým Deň matiek sa nesie viac-menej v duchu

spoločenského podujatia s bohatým kultúrnym programom v podaní detí, ich muži sa stretli pri gulášoch a pive. Ale nezavídlia si, ide o rodinu a spoločenský život v obci. Navyše, na každú akciu môže prísť každý. A nezáleží ani na veku, ani na počte detí.

Najpočetnejšie rodiny v Podbieli majú po päť detí. Oslovili sme Matúchovcov, Veselých a Precnerovcov.

„Najprv sme plánovali my a chceli sme tri deti, potom prišli Božie plány,“ hovorí Soňa Matúchová. S manželom Jurajom majú Mateja, Jakuba, Ju-

raja, Máriu a Malvínu. Najstarší je druhák na vysokej škole, najmladšia druháčka na základnej. Ako mama hovorí, spočiatku to bolo náročné, ale čím boli deti staršie, tým je výchova pestrejšia. Keď niektoré deti odídu za povinnosťami hoci len na pár hodín, zdá sa jej dom prázdny.

Lubomíra a Róbert Veselý majú deti vo veku 16 až 10 rokov. Keď po troch čakali ďalšie, Anetka, Šimon a Matúš sa nevedeli dohodnúť, či chcú sestričku či bráčeka. Narodili sa dvojčičky Lukáš a Tatiana. Najstaršia dcéra Anetka hovorí, že mať tolkých súrodencov je aj dobré aj zlé. „Dobré, že sa mám s kým hrať aj hádať. Zlé, že musím upratovať po viacerých, ale teším sa, že keď budú väčší, robotu si rozdelíme viacerí.“

Katarína a Miroslav Precnerovci sa do Podbiela pristahovali. Tiež si zvykli na plný dom. Po Filipovi, Patrikovi a Dávidovi prišli na svet Katka a Dominika. Chlapci sú už dospelí, najmladšia má deväť rokov. „Život však plynie, takže povedať, dakedy bude dom plný detí. Keby tu ostalo bývať aspoň jedno, bolo by fajn,“ hovorí mama. Otec dodáva, že ak sa predsa len usadia a založia si rodiny niekde ďaleko, nebude problém dom predať a ísť bližšie k nim.

Najviac účastníkov, programu a zábavných akcií mal sviatok detí. Aj matky sa na svojej oslave zišli v hojnom počte. Výborná atmosféra však bola rovnako na Dni otcov. ■ Lýdia Vojtaššáková

Deň narcisov: Každé euro je prejavom solidarity

■ Deň 20. apríl už dlhodobo patrí ľuďom so žltým kvetkom na hrudi. Do kampane Deň narcisov sa zapojili ako dobrovoľníci aj deti z Podbieli. Do prenosných pokladničiek im ľudia na verejných priestranstvách prispeli 606,60 eur. Celý výnos podporoval občianskemu združeniu Liga proti rakovine, ktorá zbierku na Slovensku organizuje. Peniaze pomáhajú on-

kologickým pacientom a ich rodinám.

O potrebe iniciatív, akou je aj Deň narcisov, hovoria štatistiky o prírastku onkologických prípadov. Na Slovensku ich ročne pribudne takmer 40-tisíc. Každé euro vhoďené do pokladničky, každá darcovská SMS či príspevok na účet, sú mimoriadne potrebným prejavom solidarity.

■ Blanka Kontrová

Kedysi bývalo v dedine aj sto májov

■ Stavanie mája patrí v dedine k pravidelným akciám ročného obecného kalendára podujatí. Aj tento rok vyrástol vďaka obci, hasičom, urbárikom a nadšencom pre tradície pred obecným úradom spoločný máj.

Stredná a staršia generácia si však pamätá, keď v noci pred 1. májom vyrástlo v dedine aj 100 veľkých a 150 malých májov. Stavali ich regrúti všetkým dievčatám súcim

na vydaj. Dnes sa už na základnú vojenskú službu nerukuje a tak stavajú máje len mládenci svojim vyvoleným. Tak tomu bolo aj v počiatkoch vzniku stavania mája.

História siaha až do 13. storočia do nemeckého mesta Aachen, kde sa takéto symboly objavovali pred príbytkami bohatých mešťanov na znak vážneho záujmu o švárne dievča.

■ Marián Vlčák

Navštívili monument na Grape i lesnú železničku

■ Koncoročný výlet naplánovali učiteľky základnej školy do Klina a do Oravskej Lesnej, aby deti spoznali zaujímavé miesta Oravy. Vyšli na kopec nad Klinom, kde je najvyššia socha Krista na Slovensku. Spod jeho nôh je krásny výhľad na okolitú scenériu okolitých dedín, Roháčov, Oravskej priehrady a pri dobrom počasi dovidieť až na poľský vrch Giewont. Monument na kopci Grapa je vysoký 9,5 metra, rozpätie rúk

má šírku sedem metrov, váži 23 ton.

Ďalšia zastávka bola Oravská lesná železnica. Je jednou z mála zachovaných úzkorozchodných úvratových železníc na svete a je unikátnou technickou pamiatkou. Slúžila pôvodne na zväžanie dreva. Dnes patrí medzi najobľúbenejšie turistické atrakcie Oravy. Pred približne hodinovou jazdou vláčikom sa deti bližšie zoznámili s povoláním železničiara. ■ Blanka Kontrová

Vedeli by pomôcť

■ Podbielanskí školáci sa zapojili do medzinárodného projektu Hrdinovia Fast heroes, cieľom ktorého je naučiť deti rozpoznávať príznaky cievnej mozgovej príhody. Prečo to máme učiť deti? Pretože práve po ne chodia často do škôl ich starí rodičia, trávia s nimi popoludnie a voľný čas, dohliadajú na ne dovtedy, kým sa ich rodičia vrátia z prá-

ce. A práve preto je dôležité, aby aj deti vedeli rozoznávať príznaky cievnej mozgovej príhody, volali svojim starým rodičom pomoc včas a stali sa z nich malí hrdinovia.

V ďalšom projekte, ktorý organizuje občianske združenie Oravská pomoc sa deti zaujímavou formou dozvedeli ako poskytnúť prvú pomoc.

■ Blanka Kontrová

Farský šípkový turnaj zaujal

■ Bezmála tridsať súťažiacich triafalo terče na 1. ročníku Farského šípkového turnaja v sobotu 10. júna v podbielanskej kultúrno-sportovej hale. Zorganizoval ho správca farnosti Matúš Oravec, keďže

si všimol, že tento šport má v obci tradíciu a mnohí farníci majú doma terče. Aj on sám si rád zahrá. V kategórii mužov zvíťazil Rastislav Malatinka, medzi ženami sa najviac darilo Petre Regulyovej. ■ (MV)

Deň farnosti je priestor na dialóg

■ Bohatú ponuku akcií v Podbieli rozširuje už niekoľko rokov Deň farnosti. „Stretnutia v kostole na svätej omši sú najvyššou formou spoločenstva, duchovného zjednotenia. Ale ak má niečo vrchol, musí mať aj svoju základňu,“ zdôvodňuje správca farnosti Matúš Oravec podstatu akcie. „My sme ľudia, zdieľame spolu život a preto sa musíme stretávať aj na ľudskej rovine, poznať sa, vytvárať pevnú základňu.“ Priпомenul, že Cirkev vymyslela agapé na to, aby spoločný eucharistický stôl, ktorý

je v kostole, mal presah aj do reálneho života. Program akcie bol koncipovaný veľmi jednoducho. Po svätej omši mali farníci možnosť posediť si pri stoloch, porozprávať sa, vytvárať vzťahy. O deti sa zatiaľ starali animátori.

V priebehu dňa si do školskej záhrady prišlo oddýchnuť, dať guláš, držkovú, placiky, palacinky či dobrú kávu viac ako 500 ľudí. „V kostole ma ľudia len počúvajú, deň farnosti je priestor na dialóg,“ dodal kňaz.

■ (LV)

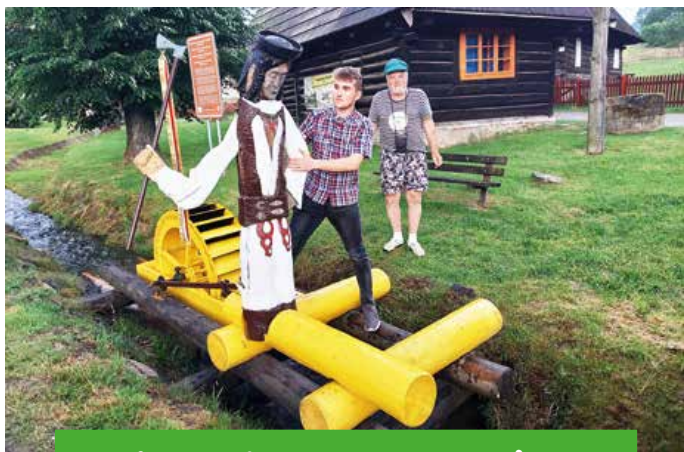
Deti a dospelí poupratovali dedinu

■ Viac ako tridsať žien a mužov sa stretlo 22. apríla pri upratovaní a čistení verejných priestranstiev v obci. Ruku k dielu priložili aj školáci, pozbierali odpadky vo vybraných častiach chotára. Podporili tak celosvetové úsi-

lie o zlepšenie životného prostredia a záchranu ľudstva aj pred klimatickou krízou. Aby sme dosiahli pri záchrane Zeme veľké veci, treba mnoho malých. Aj takých, ako na Deň Zeme urobili Podbielania.

■ (LV)

Jánošík je už opäť fit, zdraví okoloidúcich

Z troch pohyblivých drevených postáv, ktoré ešte pred pár rokmi dotvárali kolorit dediny, ostal už len Jánošík.

■ Takmer 20 rokov poháňala energia vody drevené postavy na brehu miestneho potôčka. Hrabáčka však pred pár rokmi doplatila na jeho prekrytie, sv. Floriánovi niekto ukradol koleso pohonu. A tak zápasil Jánošík s kolísaním hladiny a najmä vandalmi sám. Naposledy sa mu niekto zavesil na ruku a zničil mechanizmus.

Jeho tvorca Ladislav Krupa so synom Matúšom mu pomohli. Vymenili a nafarbili základňu, opravili tiahla a zdvihli

náhon na prívod vody pod hnacie koleso.

Dnes už mávajúci Jánošík opäť zdraví tisíce ľudí prechádzajúcich či cestujúcich okolo. Cez víkend bude vítať aj účastníkov jubilejných folklórnych slávností.

Ladislav Krupa uvažuje aj nad prípadným osvetlením postavy, prípadne vytvorením ďalšej. Narodil sa medzi mlynskými kolesami, preto ho energia vody neustále priťahuje a inšpi-ruje. ■ (LV)

Medveď už prišiel aj k Podbielu

■ Za drevenicami na Bobrovej rali, pri Červenej skale, medzi Podbielom a Krivou. Všade tam už videli Podbielania medveďa. Adam Mikulášik z Poľovníckej spoločnosti Kráľová Podbiel, ktorý je zároveň poľným hospodárom na Správe Tanapu v ochrannom obvode Habovka, hovorí, že už aj vlani v okolí dediny medveďa boli, ale taký výskyt ako tento rok doteraz nevidia. Je vraj najčastejším objektom na fotopasciach. „Má dostatok potravy, nemá prirodzeného nepriateľa, jeho populáciu

teda neohrozuje nič.“

A tak sa im darí. „Keďže každý medveď potrebuje mať svoje teritórium, ich rozlohy sa nárastom populácie zmenšujú a slabšie jedince sú potom vytlačované k obydliam. Keď si tam nájdú potravu zvyknú si,“ dodáva.

Podobne je to aj s vysokou zverou. Škody na úrode, ani napadnutia zverou nie sú zatiaľ v blízkom okolí hlásené. Adam Mikulášik odporúča nepodliehať panike, v prírode byť ostražitý, vyhýbať sa hustej vegetácii. ■ (LV)

eRko pozýva deti k žitiu digitálnej miernosti

■ Už tradične v termíne na konci mája a začiatku júna eRko - hnutie kresťanských spoločenstiev detí pripravuje kampaň MINIdigi. Tá prirodzene nadviazala na kampaň Vypni telku, zapni seba. Cieľom je pozvať deti a mladých k žitiu digitálnej miernosti – dať si pauzu a odložiť displeje. Získaný čas tak môžu venovať vzťahom so svojimi blízkymi a priateľmi či rozvoju svojich darov a talentov. Témou tohto ročníka bola Tvorivosť.

Aj v Podbieli sme v týždni od 29. mája do 2. júna pripravili pre deti každodenné tvorivé popoludnie.

Vyrábali sme si bubliny, tvorili piesne či divadielko, tancovali eRko tance. Dôležité veci sme si

zaznamenávali do našej „tvorivostníkov“, zápisníčkov, ktoré sme si pripravili a vyzdobili.

Na začiatku týždňa sme si vybrali výzvu, záväzok, ktorý sme sa pokúšali naplniť. Snažili sme sa byť menej na mobilnom telefóne, nepozerať seriály, nehrať počítačové hry či odložiť všetky elektronické zariadenia počas stolovania. Niekedy sa nám dalo viac, inokedy menej. K týmto záväzkom sme sa snažili pozvať aj členov našej rodiny. Získaný čas sme investovali rôzne.

Prežili sme spolu požehnaný týždeň, ktorý však nekončí. Lebo čnosť digitálnej miernosti sme pozvaní žiť celoročne, nielen jeden týždeň v roku. Aby sme digitálne technológie využíva-

li zmysluplne, zodpovedne a preskutočnú radosť.

Týždeň sme zakončili oslavou Medzinárodného dňa detí. Bolo nás veru ako maku, najskôr sme

si zatancovali a potom sa k slovu dostali hasiči, ktorí nám pripravili parádnu penu. Pochutili sme si aj na výbornej cukrovej vate a zmrzline. ■ Mirka Siteková

Výzvy na tréningovanie digitálnej miernosti

- Odlož si mobil počas stolovania.
- Keď Ti niekto napíše, radšej mu zavolaj, alebo sa s ním stretni osobne.
- Kontroluj si sociálne siete len raz za deň.
- Pozeraj len jednu rozprávku/časť seriálu za deň.
- Daj si denný limit, kedy odložíš displeje.
- Nepoužívaj displeje 90 minút pred spaním.
- Vymaž si aspoň jednu aplikáciu, na ktorej tráviš zbytočne veľa času.
- Odteraz buď na mobile o polovicu času menej ako zvykneš bývať.
- Nehraj týždeň žiadne hry na mobile/tablete/počítači.
- Vypni si všetky notifikácie.

V slovenskom pohári je nováčik, no už trikrát vyhral

Rýchle autá, jazdiace po úzkych klúkatých cestách s výrazným stúpaním ho zaujali už dávno.

■ Na štart pretekov automobilov do vrchu pristavil jazdec Michal Krížo (33) svoju Hondu Civic tento rok. S tímom si naplánovali počas sezóny šesť dvojpretekov. Prvé tri vo svojej triede vyhrali, do pohárovej súťaže si zapísali dvakrát druhé miesto, raz piate. Jazdia Slovenský kopcový pohár.

Spočiatku Michal uvažoval, že si auto na súťaže pretekov do vrchu urobí sám. Po prepočte peňazí a času, ktoré by do práce vložil, kúpil radšej jedno staršie. „Má však kompletnú homologizovanú výbavu, bez ktorej by nás na trať nepustili,“ hovorí. „Zabudovaný je aj ochranný rám v kabínke jazdca. Predpísaná je tiež prilba, chránič krku, oblečenie a ďalšie prvky. Upravili sme kúpené auto len vizuálne a na karosériu nalepili MKars Racing Podbiel.“

Trénovať priebežne nie je možné

Prvé tohtoročné preteky MSR PAV Slovakia Ring sa konali v Orechovej Potôni. V tomto jedinom prípade ide o uzavretý

okruh bez výrazného stúpania. „Na ňom sa idú prvé preteky, aby sa jazdci rozjzdili, pretože v našom športe máme minimum možností tréningovania.“

Špeciálne upravené auto totiž nemôže jazdiť v bežnej premávke, nemá STK,“ vysvetľuje Michal. „Ja som najviac skúseností nabhíeral na horskom priechochde Hutý, keď som tadiaľ jazdieval dva roky do školy. Pomôcť môže aj simulátor na playstation.“ Ako dodal, súťažné trate pozná zatiaľ len z videa. Ak sú preteky bližšie,

môže si trať prejsť na inom aute, ale to si neodskúša jazdu, iba navníma zákruty a terén očami.

Vo svojej triede, áut s objemom motora do 1,6 l, vyhral aj preteky Ústecká 21 v Čechách a Oždianske serpentíny 2023. V Slovenskom kopcovom pohári, v ktorom súťažia všetky tri triedy, teda aj silnejšie áutá s objemom 2 l, boli aj na nich na druhom mieste. Keďže v tomto športe nie je možné trénovať na súťažnej trati, dvom sobotňajším jazdám naostro predchádza-

jú vždy dve tréningové. V nedeľu je počet jazd rovnaký.

Pomôcť by mohli iné pneumatiky

Jazdci väčšinou súťažia na trati dlhej tri až päť kilometrov s prevýšením sto až tristo metrov, organizátori pripravujú cesty s čo najväčším počtom zákrut. Počas pretekov sú cesty pre dopravu uzavreté.

Rýchle preradenie rýchlosti, premenlivý hukot motora, škripanie brzd, svišťanie pneumatík dvíha adrenalín. Väčší oblúk v záťačke pridáva sekundy, netrafiť rýchlosti do nej rovnako. A aj keby pretekári jazdia vyššie, o čase môžu rozhodovať aj pneumatiky. Aj preto plánuje Michal vymeniť doterajšie semislicky za mäkkšie slicky, ktoré na ceste lepšie držia. Ostatní už na nich jazdia. Odskúšať si ich však nie je kde.

Už prvý júlový víkend sa Michal Krížo postaví na trať pretekov do vrchu znova. Štart je v Novej Bystrici, cieľ nad Oravskou Lesnou. Ako povedal, fanúšikov popri trati by privítal. „Zatiaľ ich však moc nevnímam. Som nováčik, nemám ešte dost najazdené, všetku pozornosť musím venovať ceste,“ hovorí. Príležitosť pozdraviť sa s fanúškami však majú pretekári pomalou spoločnou cestou naspäť.

Zatiaľ je to len koníček

Ako všetky druhy motošportu aj preteky áut do vrchu sú drahá záležitosť. Preto Michal zatiaľ ostane jazdiť Slovenský kopcový pohár. „Ten vnímam ako hobby kategóriu a pre mňa je tento šport hobby. Zatiaľ sa nám darí. Konkurenti jazdia už niekoľko rokov, ja som nováčik. Ale máme dobrý začiatok. Snažím sa jazdiť rozumom, ale môže sa stať čokoľvek. Možno neviem zatiaľ posunúť hranicu únosného rizika ako vyjazdení pretekári, ale zatiaľ to stačí.“

Vyššie súťaže sú majstrovstvá Slovenska a majstrovstvá Európy. To je už však aj o peniazoch, bez ďalších sponzorov by to oravský tím neutiahol. „Zatiaľ máme dobrý pocit z toho, kde sme sa dostali.“

■ Lýdia Vojtaššáková